

str. 3

Opustené orlíča prežilo a dostalo nových rodičov vďaka ochranárom.

str. 8

Lampy od ZSE rozsvetovali festival Pohoda vo dne i v noci.

str. 6 – 7

Jedinečný vzdelávací program pre nadaných študentov uprostred prírody.

str. 7

Súťaž Najlepší nápad priniesla autíčko na magnetický pohon aj ekokrmidlo.

str. 6

Projekt Zelená škola inšpiruje na zmenu už 10 rokov.

NOVINKY

písané ceruzkou

Pomáhame vytvárať inšpiratívne prostredie

Život v 21. storočí charakterizujú neustále nové výzvy – ekologické, ekonomické, bezpečnostné. Od každého človeka sa automaticky očakáva, že sa bude samostatne orientovať, zodpovedne vyhodnocovať a rozlišovať medzi faktmi, informáciami a konšpiráciami. Uvedomujeme si, že je to neľahká úloha, a preto chceme v tejto oblasti pomôcť. Chceme prispieť k tomu, aby sa proces vzdelávania na Slovensku zlepšoval, a to

nielen so zameraním na naše odvetvie. Chceme, aby mali ľudia možnosť naučiť sa kriticky vyhodnotiť situáciu a mohli sa rozhodovať zodpovedne. Vo vzťahu k svojej komunite, spoločnosti, životnému prostrediu, vo vzťahu k energetickým a prírodným zdrojom. To sú dôvody, pre ktoré považujeme podporu vzdelávania za hlavný pilier našej spoločenskej zodpovednosti. Vychádzajúc zo zamerania segmentu,

v ktorom pôsobíme, sa logicky sústreďujeme na vzdelávanie v oblasti energetickej efektívnosti, environmentu a technologických inovácií. Dlhodobu spolupracujeme so školami energetického zamerania tak, aby sme študentom umožnili doplniť si teoretické poznatky získané v školách o praktické skúsenosti. Environmentálne a kritické myslenie pomáhame rozvíjať prostredníctvom podpory projektov Zelená škola,

Sokratov inštitút, Impact Hub a aj priamej spolupráce so školami vo forme grantov, súťaží a projektov.

Sme presvedčení, že energetika vstupuje do obdobia radikálnej zmeny. V priebehu nasledujúcich rokov sa bude meniť spôsob fungovania celého odvetvia. Je to spôsobené novými „smart“ technológiami, legislatívou a tiež spotrebiteľským správaním, ktoré podporuje

prechod od centralizovanej výroby energie k decentralizovanej produkcii založenej na malých ekologických zdrojoch. Inovácie pomáhajú zlepšovať kvalitu života ľudí a celej spoločnosti. Práve preto chceme v ZSE a aj v komunite, v ktorej pôsobíme, vytvárať prostredie, ktoré je inšpiratívne a inovatívne.

Obnovená kultúrna pamiatka dnes slúži ako vzdelávacie a kultúrno-spoločenské centrum. Prijmite naše pozvanie do Piešťan a vyberte si z bohatej ponuky aktivít.

Obnovená Elektrárňa slúži na vzdelávanie

Zrekonštruovaná budova piešťanskej elektrárne získala ocenenie Stavba roka a Kultúrna pamiatka roka.

V roku 2014 uviedla naša spoločnosť do prevádzky zrekonštruovanú Elektrárňu Piešťany. Pri rekonštrukcii sme zámerne zachovali jednu časť budovy ako múzeum, ktoré poskytne pohľad na inventár a technické zariadenia pôvodnej elektrárne. Zároveň sme tu vytvorili interaktívne centrum pre študentov, kde si môžu prakticky

overiť teoretické poznatky získané na vyučovaní. Návštevníci tak môžu porovnať nové spôsoby výroby, využívania a šetrenia energie so spôsobmi, ktoré sa používali v minulosti. Rekonštrukcia budovy sa začala v roku 2009 podľa návrhu vtedajších študentov 4. ročníka Fakulty architektúry Slovenskej technickej univerzity Michala

Ganobjaka a Vladimíra Haina, ktorí vyhrali študentskú súťaž, vyhlásenú spoločnosťou ZSE. Jej súčasná podoba predstavuje zároveň aj najnovšie trendy z oblasti efektívneho využívania energie v architektúre. Pôvodná budova bola odovzdaná do užívania v roku 1906, od roku 1996 je budova zapísaná v zozname národných kultúrnych

pamiatok. Zrekonštruovaná budova získala ocenenie Stavba roka a Kultúrna pamiatka roka.

V súčasnosti sa v Elektrárni organizujú vzdelávacie aktivity pre základné a stredné školy. Počas víkendov sú jej brány otvorené aj širokej verejnosti. Návštevníci sa tu hrovou formou dozvedia odpovede naprí-

klad na otázky, prečo elektrina kope, ako by fungovalo auto na slnečný pohon či koľko elektriny je v kilograme uhlia. Môžu si vyskúšať praktické pokusy z fyziky, zistiť ako fungujú elektrické obvody alebo sa dozvedieť viac o efektívnosti domáчих spotrebičov.

www.elektrarnapiestany-zse.sk
Elektrárňa Piešťany, Staničná 51,
921 01 Piešťany
info@elektrarnapiestany-zse.sk

Odklínanie hradov 2015

V ZSE má dobrovoľníctvo dlhoročnú tradíciu. V spolupráci so Slovenským skautingom už viac ako 10 rokov pracujeme na Odklínaní hradov. Spoločnými silami tak môžeme prispieť k záchrane historických pamiatok a urobiť ich turisticky prístupnými pre širokú verejnosť. V tomto roku sme sa pustili do prác na hradoch Dobrá Voda, Biely Kameň a na Plaveckom hrade.

Malí sme plné ruky práce :)

Spoločne sme sa pustili do prác na hrade Dobrá Voda.

Zrúcanina hradu Dobrá Voda patrí k najkrajším a najväčším na Slovensku.

Na Plaveckom hrade pre nás skauti pripravili deň detí plný histórie a zábavných aktivít.

Kolegovia oddychujú po dobre vykonanej práci na hrade Biely Kameň.

Sme zodpovední každým voltom, preto podporujeme ochranu dravcov Slovenska

„Úspešná adopcia bola mimoriadne dôležitá vzhľadom na to, že ide o veľmi ohrozený druh, kde má každý jedinec orla kráľovského nesmierny význam pre zachovanie populácie na Slovensku,“ povedal predseda RPS Jozef Chavko.

Úspešná adopcia orla kráľovského

Opustené mláďa orla kráľovského prežilo vďaka ochranárom, ktorí preňho našli náhradných rodičov. Táto adopcia má pre tento ohrozený druh mimoriadny význam.

Orol kráľovský je najzaujímavejší druh orla hniezdiaceho na Slovensku. Preto jeho hniezda počas hniezdneho obdobia pravidelne kontrolujú odborníci z organizácie Ochrana dravcov na Slovensku (RPS), s ktorou dlhodobo spolupracujeme. „Začiatkom júla naši ochranári pri takejto kontrole jedno opustené mláďa. Mláďa odobrali z hniezda, priklímili ho

a vložili do hniezda k náhradným rodičom, ktorí ho začali prikrmovať.“ Orlíča dostalo meno Karol. V opatere ochránarov bolo len niekoľko dní, potom ho vložili do hniezda iného páru, v ktorom bolo mláďa rovnakého veku. Adoptívna rodina prijala Karola veľmi dobre, rodičia pri-

krmovali obe mláďatá rovnako, dokonca ich rovnako chránili svojimi krídlami pred horúčkami. V hniezde sa orol Karol asi cítil veľmi dobre, pretože na prvý let sme museli počkať dlhšie, ako je obvykle zvykom.

Sme radi, že aj my sme prispeli k úspešnej adopcii tohto najzaujímavejšieho dravca na Slovensku. Naša spoločnosť prevza-

la záštitu nad ochranou orla kráľovského a sme hlavným finančným podporovateľom tohto druhu na západnom Slovensku.

Ochrana orla kráľovského nie je prvou aktivitou, ktorú realizujeme v kooperácii so spomenutou organizáciou. Naša dlhoročná spolupráca spočíva v ochrane vtáctva pred náraz-

mi do elektrických vedení. Pomáhame pri osadzovaní ekozábran na konštrukcie stĺpov vedenia, na vedenia vysokého napätia inštalujeme odkloňovače, ktoré minimalizujú riziko nárazov do vedenia aj pri zhoršených poveternostných podmienkach. Na ekologizáciu vedení sme doteraz celkovo vynaložili takmer milión eur.

Profil: Ochrana dravcov na Slovensku

Ochrana dravcov na Slovensku je mimovládna organizácia – občianske združenie, ktoré sa venuje výskumu a ochrane voľne žijúcich dravých vtákov a sov. Združuje záujemcov o ochranu a výskum dravcov, vzdeláva svojich členov a ve-

rejnoscť, ochraňuje vtáctvo vo voľnej prírode s pôsobnosťou v rámci celého Slovenska. Skupinu pre výskum a ochranu dravcov a sov (SVODAS) založil v roku 1975 jeden z najvýznamnejších ornitológov na Slovensku, Mgr. Štefan Danko. Od

roku 2004 vystupuje organizácia pod názvom Ochrana dravcov na Slovensku (RPS), pričom skratka organizácie vychádza z anglického názvu – Raptor Protection of Slovakia. RPS v súčasnosti združuje vyše 150 členov a sympatizantov z celého Slo-

venska, medzi ktorými sú profesionálni i dobrovoľní ochrancovia prírody, odborníci i aktívni a nadaní študenti vysokých škôl s prírodovedným zameraním.

Blíže informácie:
<http://www.lifeenergia.sk>
<http://www.dravce.sk>
<http://www.skupinazse.sk>

Impact Hub – Inšpirácie na inovácie

Inovácie pomáhajú zlepšovať kvalitu života ľudí, uľahčujú nám život a prispievajú k udržateľnému rozvoju. My v ZSE veríme, že spoločným úsilím dokážeme zmeniť niečo v našom okolí zmeniť. Aj preto sme si ako kľúčového partnera vybrali Impact Hub, ktorý vytvoril jedinečný ekosystém zdrojov, inšpirácií a príležitostí pre spoluprácu. A spolu s ním nás baví vytvárať priestor pre ľudí s neobyčajnými nápadmi.

Čo a pre koho ten Impact Hub vlastne je? – Odkaz od zakladateľov: Impact Hub je pre tých, ktorí majú nápad. Alebo ktorí by ho chceli dostať. Nápad, s ktorým by zmenili niečo vo svojom okolí. No a jasné, ktorý by mal potenciál stať sa ich podnikateľskou aktivitou.

Nevieš čo sú start-upy? Nevadí! Sú Naopak, sú zmyslom tvojho života, tiež si tvorcom jedného a obetuješ mu celý svoj voľný čas? Aj tak dobre. Nemusíš mať traky, bicykel, ani sa vyznať v dizajne či programovaní. Ale môžeš! Nám je to jedno.

Impact Hub bude pre všetkých ľudí, ktorí sa chcú stretávať, učiť sa, pracovať inak ako doteraz a ktorí chcú začať makat' na svojich plánoch. Impact Hub bude naozaj pre každého. A je jedno, či chceš vyrábať skvelé domáce džemy či kečup alebo máš v hlave originálnu appku. My ťa zoznámime s podobne zmýšľajúcimi ľuďmi, ako si ty. Ak budeš potrebovať, pomôžeme ti nájsť partákov, ktorým sa tvoj nápad zapáči, alebo, naopak, predstavíme ti množstvo projektov, ku ktorým sa môžeš pridať. Ukážeme ti, ako by mal vyzerať podnikateľský plán, zabezpečíme právne aj biznis

poradenstvo a najmä ti ukážeme, že hocijaký nápad môže mať „impact“ rozmer. Môže byť prospešný nielen pre teba, ale aj pre tvoje okolie. A navyše ti ukážeme, že robiť veci nielen pre seba, ale aj pre druhých môže byť tvoja veľká konkurenčná výhoda. Práve na tom si môžeš vybudovať svoju značku.

Okrem toho ti Impact Hub ponúka možnosť využiť medzinárodný network. Je nás už vyše 7000 členov a nikdy nebolo ľahšie získať spätnú väzbu na tvoj projekt zo zahraničia či spoznať zaujímavých ľudí, získať priateľov a partnerov

pre tvoj biznis či občianske aktivity. Hľadáš fotografa v LA., marketéra v Londýne alebo poradcu pre Áziu v Singapure? My ti pomôžeme s ich hľadaním aj nadviazaním kontaktov. Na Slovensku je mnoho ľudí, ktorí sú šikovní a majú skvelé nápady. Platí to rovnako, či ide o podnikanie, rozvoj občianskej spoločnosti či umenie. Dúfame, že takýchto iniciatív bude pribúdať a podmienky pre podnikanie a občianske aktivity sa budú zlepšovať. Je to o možnosti spolupráce a ďalšom rozvoji. A my budeme pre túto myšlienku tvrdo makat' :)

Ak nám chceš pomôcť, byť súčasťou Hubu, či nás chceš len lepšie spoznať, piš na hello@impacthub.sk a dohodneme si kávu/čaj/pivo/víno. Radi ťa spoznáme.

Laco, Michal a Baška

autorka: Stanislava Harkotová, zdroj: aktualne.atlas.sk

Tragédiou nášho školstva je vzdelávanie k priemernosti

Patrí medzi ľudí, ktorí hovoria o tom, že školstvu už nový vietor nestačí, a zmenu, ktorú je v ňom pre 21. storočie potrebné urobiť, dosiahne už len uragán. Aj preto pred niekoľkými rokmi založil vzdelávací kurz, ktorého cieľom je, že absolvent nemá len vedieť, ale najmä konať. Riaditeľ združenia Živica a spoluzakladateľ Sokratovho inštitútu Juraj Hipš.

Sokratov inštitút ma naučil spájať súvislosti. Bolo krásne vidieť, ako spolu súvisia médiá s ekonomikou, ropná kríza s alternatívami v poľnohospodárstve, riešenie konfliktov a hospodársky rast.

Martin Buño, študent ekonomie

Sokratov inštitút v skratke:

- akreditované vzdelávanie pre nadaných vysokoškolákov
- 10 workshopov za rok, spolu 40 dní interaktívnej výučby
- inovatívne pohľady, zahraničných lektorov,
- neformálna komunita šikovných mladých ľudí

Čím je Sokratov inštitút jedinečný?

- spája študentov z najrozličnejších odborov
- vďaka svojej polohe na zaježovských lazoch láka študentov od Brna po Košice
- študenti sa musia osvedčiť v praxi: projektom priamo vo svojej komunite
- jediný vzdelávací program vytvorený neziskovkou, ktorý akreditovala univerzita

A navyše: prednášky lektorov Sokratovho inštitútu sú aj pre verejnosť

www.sokratovinstitut.sk

Sokratov inštitút vznikol preto, aby vytváral podmienky pre rozvoj osobnosti, mladých ľudí, ktorí sa neboja na seba pracovať, niesť zodpovednosť za svoje rozhodnutia a ísť za svojou víziou. Sokratov inštitút je otvorený študentom alebo absolventom akéhokoľvek odboru.

Viac o štúdiu a študentoch Sokratovho inštitútu prezrádza Juraj Hipš, riaditeľ združenia Živica.

a verím, že o nich nebudeme hovoriť. „To sú tí, ktorí klamú, korumpujú, nemajú víziu“. Naopak, že sú to ľudia s víziou, že ju dokonca vedľa ponúknuť aj ostatným, že majú zručnosti a nástroje na to, aby túto víziu dotiahli dokonca. Keď sa inštitút tvoril, pre mňa bolo dôležité, aby to nebolo len o diskusiách a o filozofovaní o ničom. Preto dnes u nás skúša pozostáva z realizácie vlastného mikropjektu, ktorý musí byť zameraný na komunitu, v ktorej študent funguje. Či už je to obec, internát, škola. A musí dosiahnuť nejakú hmatateľnú zmenu.

Prečo ste si vytýčili cieľ, že študent nemá len intelektovo vedieť, ale aj konať?

Učil som na dvoch vysokých školách a všimol som si, že študenti síce majú nesmierne veľa teoretických vedomostí, ale málokedy majú možnosť konfrontácie s praxou. Nie je to nič nové. Už len taký známy príklad, ako sa učitelia pripravujú na svoje budúce povolanie. Reálne majú kvantum informácií, ale počas štúdia majú len niekoľko hodín praxe. Keď vojdú do reality školy, nevedia učiť. Nie sú pripravení na tú ohromnú mieru zodpovednosti, ktorá sa im dostane. Aj preto študentom hovoríme, aby našli vec, ktorú by chceli skúsiť. My vieme, že to nebude ľahké. Pri čomkoľvek narazia na nejaké prekážky. No práve prekonávanie prekážok je jedným z najlepších výchovných procesov, aké poznám. Počas roku sa k tomuto vieme vracáť, analyzujeme, prečo veci idú ťažko, a učíme sa, ako to prekonať. Potom je skúška v podstate o tom, že študenti hovoria o vlastnej životnej skúsenosti.

Kde vznikla potreba založiť také niečo?

Na Slovensku často nadávame na ľudí, ktorí zastávajú kľúčové pozície. Či už v politike, alebo biznise. Často si sám kladiem otázku, ako je možné, že nejakú dôležitú funkciu zastáva človek, ktorý nemá víziu ani hodnoty. Naším snom je vychovať mladých ľudí, ktorí budú neskôr možno poslanci, možno starostovia, rektori, možno lídri neziskovky. A aj vďaka štúdiu na Sokratovom inštitúte, kde stretli inšpirujúcich lektorov, ale aj spolužiakov, budú robiť svoju prácu tak dobre, že aj Sokrates by bol na nich hrdý.

Ako s tým súvisí tento typ vzdelávania?

Povedali sme si, že by sme radi dali príležitosť študentom, ktorí sú vo svojom odbore výnimoční, robia veci navyše, snažia sa urobiť niečo pre komunitu. My by sme im poskytli vedomosti a zručnosti na to, aby sa v budúcnosti mohli stať lídrami. Robíme to aj cez témy, o ktorých sa bežne na školách nehovorí. Sila vzdelania je obrovská a ja verím tomu, že keď príde inšpirujúci lektor, tak má obrovský potenciál potiahnuť študenta. Keď budú potom títo mladí ľudia na rôznych pracovných pozíciách, budú mať aj základy

Aké typy študentov sa k vám hlásia? Takí, ktorí už v sebe majú nadšenie pre jasnú víziu, alebo, naopak, tí, ktorí ju ešte len hľadajú?

Keď vyberáme študentov, snažíme sa, aby to bola rôznorodá skupina. Berieme študentov z najrozličnejších fakúlt a od-

borov. To znamená, že sa na začiatku akademického roka stretne lekár, právnik, filozof, ekonóm aj pedagóg. Robíme to úplne zámerne. Preto, lebo si myslím, že tento svet nie je rozbitý na fragmenty. Ak sa učíme len o jednej veci, o jednom odbore, uniká nám ostatné. Svet je pritom jedna veľká sieť, kde je všetko prepojené. Vznikajú potom zaujímavé diskusie, v ktorých sa právnicka rozpráva s ekologom a zrazu si vzájomne otvárajú pohľady na to, ako sa na tému pozeráť. Že existujú súvislosti, ktoré ten druhý nevidí. Samozrejme, snažíme sa vyberať ľudí, ktorí už niečo robia a nie sú to typy, ktoré si chcú v škole odsediť svojich päť rokov a dostať titul. No to neznamená, že si pod pojmom líder automaticky predstavujeme budúceho prezidenta.

Kto je pre vás líder?

Je to človek, ktorý dokáže vo svojej komunite robiť niečo zmysluplné. A robí to mimo svojej rodiny. K nám prichádzajú študenti, ktorí pracujú s deťmi, so seniormi, robia niečo pre životné prostredie. Niektorí to robia vo svojej malej dedinke, iní vo väčšom. Pre mňa je dôležité, aby títo ľudia – okrem potenciálu niečo robiť – mali aj ochotu prekráčať hranice svojho malého sveta. Nazývam to zdravou pokorou. Kto ju nemá, tam vidím problém. U nás je napríklad štandardom, že študenti v našom centre na Zaježove pomáhajú. Napríklad s pílenním dreva, v kuchyni, upratujú. Aj to je súčasť výučby.

Ako prebieha výberové kovanie? Dokázate z motivačných listov rozpoznať, kto má a kto nemá zdravú pokoru?

Je to veľmi ťažké. O každom človeku vždy veľa diskutujeme. Sú ľudia, ktorí prídu a oslovia nás prirodzenou charizmou. Prídu a povedia jasne, čo chcú robiť. Ale sú aj takí, ktorí prídu, nemajú ešte veci jasne zadefinované, ale povieme si, že je to niekto, kto má veľký potenciál. A potom sú ľudia, a to je môj subjektívny pocit, ktorí prídu so životopisom, kde majú desiatky kurzov, seminárov, cestujúc po svete, ale keď sa ich spýtate, čo chcú robiť, tak vidím, že ten Sokratov inštitút je len akoby ďalšou kolónkou do životopisu. Tu vidím problém. Lebo zbierať certifikáty a zážitky nestačí. Pre nás je kľúčové to, aby ten človek robil niečo pre iných.

Naším snom je vychovať mladých ľudí, ktorí budú neskôr možno poslanci, možno starostovia, rektori, možno lídri neziskovky.

„Od lektorov sa učím aj sám“

A čo lektori? Podľa čoho ste ich vyberali? Na jednej strane je tu téma globálneho vzdelávania s Vanessa Andreotti, na druhej strane idete na pár dni s Erikom Balázom do Tichej doliny.

Lektorov vyberáme tak, aby sme študentom priniesli nejaké zručnosti. Majú napríklad vedieť pracovať s médiami. Ak ich osloví novinár, musia vedieť svoju tému odkomunikovať, napísať tlačovú správu a podobne. Majú zároveň vedieť viesť ľudí, diskutovať s nimi, riešiť konflikty. Preto máme lektora Dušana Ondruška, ktorý ich učí facilitáciu aj riešenie konfliktov. Potom sú tam nové výzvy a tam patrí i globálne vzdelávanie.

Profesorku Andreotti sme vybrali práve preto, že ukazuje vzdelávanie zo značne iného pohľadu, aký prevláda na Slovensku. Andreotti učila v pralese, potom odišla do Európy a učila na univerzite. Páči sa mi, že sčasti spochybňuje pojem vzdelávanie a čo to je. Ukazuje, že väčšinový svet, ten mimo Európy, má veľký potenciál. Keď sa hovorí o tom, že dnešný občan je globálny občan, potom mám pocit, že ten pojem je vyprázdnený, pretože sme len málokedy ochotní pozrieť sa na svet inými očami, očami iných kultúr.

Erika Baláza sme zasa vybrali preto, že ukazuje, ako je v divočine všetko vzájomne prepojené, aké neuveriteľne a fascinujúce procesy v nej prebiehajú a najmä to, že tie procesy nachádzajú paralely vo vonkajšom svete, v spoločnosti a podobne. Inou témou je zasa potravinová sebaistota. My jedlo považujeme za samozrejmosť, no dopestovať si ho bude čoskoro jednou z výziev, s ktorými sa budeme musieť vysporiadať.

„Tragédiou školstva je priemernosť“

Čo vás osobne Sokratov inštitút naučil?

Priznám sa, že aj pre náš tím, ktorý vyberá lektorov, je rozhodujúce to, aby to aj náš samotný bavitel. Na Šimečkovi som užasnutý sedával do noci a ešte som si aj písal poznámky, čo ja robím fakt len málokedy. Už na strednej a vysokej škole som mal k poznámkam odpor, ale keď ma niečo osloví, vtedy automaticky beriem do rúk pero a papier a vravím si: Tak toto si musím zapamätať, s týmto ešte budem pracovať. Takže aj mňa učia samotní lektori. Navyše energiu mám aj vďaka študentom, keď na nich vidím motiváciu, keď vidím, ako rastú. Vidím tam zmysel. Ak by sme ho v inštitúte nevideli, tak by

Jeden z vašich lektorov je aj šaman Angaangaq Angakkorsuaq. Ako súvisí so vzdelávaním na Slovensku?

Ide o zástupcu Inuitov pri OSN. Pozvali sme ho preto, aby študenti videli, ako sa iná kultúra diva na svet. Keď sa na Slovensku bavíme o klimatických zmenách, zanedávame si na to, že je teplejšie alebo chladnejšie. Ale vo svete sú národy, pre ktoré sú zmeny klímy kľúčové. A jedným z nich sú práve Inuiti. Ukážať sme im chceli aj to, ako iné kultúry vyjadrujú cez rôzne rituály svoj vzťah k svetu. Takéto stretnutie buduje toleranciu a úctu k iným spirituálnym a kultúrnym tradíciám. A na Slovensku je to dôležitá téma. My sme napríklad s týmto šamanom pripravili verejnú ceremóniu na námestí. Spieval, bubnoval, vydymoval. Okolo prechádzali aj starší ľudia a započul som reakciu: „Keby tohto videl náš pán farár, tak ten mu dá, ten by ho hnal!“ Ak niekto využíva bubny a oheň na svoje rituály, mali by sme to rešpektovať. Nemusíme sa do ceremónie pripojiť, ale mali by sme minimálne prejavovať základnú úctu. A aj o tom je vzdelávanie.

Prečo toto nefunguje na našich univerzitách? Učiteľia vychádzajú akoby zo systému a zakladajú inštitúty povedľa.

Sokratov inštitút nie je úplne mimo vysokých škôl. Navonok to tak môže pôsobiť, ale my máme riadne akreditované štúdium. Študenti majú zápočet, skúšku a garantom nášho štúdia je Technická univerzita vo Zvolene. Preto však ale tento typ vzdelávanie nie je na vysokých školách bežný? Ja by som to rozdelil. Sú vysoké školy, nie je ich ale veľa, ktoré robia dobrú prácu a

poskytujú študentom to, čo by im vysoká škola mala poskytovať. Potom sú tu školy, ktoré sú z môjho pohľadu priemerom. A potom je tu veľa škôl, ktoré sú pod priemerom, a to by sa vysoké školy vôbec nemalo stavať. Také školy by sa mali zrušiť. Na vysokých školách sú nesmierne zväzujúce pravidlá. Hodnotia sa veci, ktoré by sa až tak vysoko hodnotiť nemali.

Napríklad?

Napríklad sa hodnotí to, kto koľko vedeckých štúdií a článkov napíše. Pritom mnohé tie články a štúdie si prečítajú traja-štyria ľudia v tom danom odbore a navyše nie sú väčšinou ani prevratné, ani výnimočné. A toto sa oceňuje. Pre mňa najvyšší titul neznamená aj najvyššiu múdrosť. Inuitský šaman alebo minulý mesiac bol u nás lektorovať Martin Milan Šimečka, to sú ľudia, ktorí nemajú tituly, a ja som sa od nich naučil nesmierne množstvo vecí. Vysoké školy by mali byť otvorené takýmto pohľadom, mali by byť ochotné prizývať hosti.

Som zhrozený, keď sa školy predhŕňajú v tom, koľko vydajú zborníkov a spravajú konferencie. Mnohé zborníky sa vydávajú len preto, aby sa vykázala vedecká činnosť. Nikto to nečíta. A mnohé vedecké konferencie sú miestom, kde premáhate späť. Prázdne reči ľudí, ktorí potrebujú opäť vykazovať činnosť, lebo takto to systém žiada. To nie je len problém na strane pedagógov nášho vedení, ale aj na strane študentov. Mnohí si chcú školu len odsediť, dostať titul a tak sa to končí. Práve študenti by sa mali dožadovať kvalitnejšieho štúdia a inšpiratívnych ľudí.

v školstve sú desiatky a možno aj stovky. Ja ich vidím. Ale vždy hovorím, aby sme sa týmto nedali učičkať. Lebo potom poznám ďalšie stovky príkladov, ktoré sú vysoko negatívne. A je na ne dôležité poukazovať. Ak povieme A, treba povedať aj B. A to B nám ukazuje, že s negatívnym sa nesmieme zmieriť. Ba čo viac, uspokojiť by sme sa nemali ani s priemernosťou. Toto je tá tragédia. My sme často spokojní s tým, čo je priemerné, alebo sa bližšie prímeru. Ako náhle budeme mať priemerné školstvo, tak budeme priemerní ľudia. A ja sa priemernosti desím. Každý človek má veľký potenciál, ktorý môže rozvinúť, a tragédiou školstva je, keď ten potenciál v žiakoch zaberá.

ZELENÁ ŠKOLA

Projekt Zelená škola už 10 rokov učí žiakov základných škôl ako meniť svet k lepšiemu. Začínajú pri tom sami od seba.

Živica je mimovládna nezisková organizácia, ktorá inšpiruje na zmenu. Venujeme sa vzdelávaniu, ekoporaďenstvu a ponúkame priestor na hľadanie seba samého. Chceme pomáhať tvoriť svet, v ktorom je každý človek inšpirovaný hľadať vlastnú prírodzenosť. Veríme, že príroda vie ľuďom mnohému naučiť.

Problémy životného prostredia sú výzvou na to, aby sme pozornosť obrátili dovnútra nás samých. Povrchné riešenia nebudú stačiť.

Preto:

- prinášame inšpiratívne cesty vo vzdelávaní, nabádame na zodpovednú spotrebu a vedomú skromnosť
- ukazujeme smer, prinášame príklady, ponúkame praktické riešenia
- povzbudzujeme ľudí, aby hľadali vlastnú cestu k svetu založenému na slobode, zodpovednosti a úcte

V Živici veria, že škola môže deťom ponúknuť viac než len formálne vzdelanie. Práve v škole by mal byť vytvorený priestor, kde mladí ľudia prostredníctvom zážitku rozvíjajú tvorivé a kritické myslenie a realizujú inšpiratívne riešenia environmentálnych a spoločenských výziev. A napokon je ľahšie vstúpiť správne návyky deťom, ako meniť dlhodobé správanie dospelých. Nadšenie pre tieto zmeny zdieľame aj my v ZSE a preto sme sa v roku 2015 stali generálnym partnerom programu Zelená škola.

Inšpirácie zo Zelených škôl

Jednou zo škôl, ktorá je aktívne zapojená do projektu Zelená škola, je aj **ZŠ a MŠ Nová Bošáca**. Deň Zeme si v Novej Bošáci pripomenuli bohatým programom, ktorý spoločne pripravili deti, učitelia a rodičia v areáli školy a v obci. Deti mohli spoznať rôzne liečivé byliny

a ochutnať z nich čaje, starší žiaci zase stavali z prírodných materiálov hmyzie domčeky, v ktorých nájde úkryt mnoho užitočných druhov hmyzu. Záujemcovia z obce sa tiež mohli dozvedieť viac o tradičných odrodách ovocných stromov v regióne a o ich štepení. Veľké-

mu záujmu sa tešil informačný stánok pred obecným úradom, ktorého hlavnou témou bola kampaň za úsporný režim. Hovorilo sa o šetrení energie, o nakladaní s odpadmi, ale najväčší rozruch vyvolala praktická ukážka solárneho variča.

Žiaci ZŠ Bošáca: „Prajeme Zemi, aby ju ľudia ďalej neničili, ale aby sa o ňu oveľa viac starali...“, aby bola zeleňšia, modrejšia a veselšia ...“, aby jej ľudia prestali škodiť a pomáhali ju čistiť...“, aby bolo menej znečistených oblastí a menej výfukových plynov...“, aby sa nevyrubovali stromy.“

ZŠ Jána Palárika Majcichov

Komunitný akčný deň mal v obci veľký ohlas. Žiaci boli úžasní. Vytvorili mapu regionálnych potravín a zbierali papier i odpadky. Okrem toho sadili kvety do pneumatík a skrášlili priestor na odkladanie bicyklov.

Základná škola v Seredi

Pešobus. Na ceste do školy žiaci môžu spoločne pešo dôjsť v sprievode iných žiakov a šetriť tak prírodné zdroje.

Najviac by ma asi potešilo, keby sme ako program nemuseli fungovať.

Zmeňte seba samého i svoje okolie

Škola zapojená v programe Zelená škola je takmer ako každá škola, a predsa je v mnohom výnimočná. Učí sa tam, skúša a často aj zvoní... Jej duch prebúda v žiakoch i učiteľoch zodpovednosť za životné prostredie a snahu niečo zmeniť. Viac prezrádza Miroslava Piláriková, manažérku programu.

Ako ste sa dostali k programu Zelená škola?

Tento program funguje na Slovensku už od roku 2004 a od roku 2010 je jeho hlavným koordinátorom Centrum environmentálnej a etickej výchovy Živica. Živica uzatvorila od tohto školského roka dlhodobé partnerstvo so ZSE, aby mohla podporovať inovatívne nápady, odvážnych pedagógov a aktívnych žiakov.

Ja som v programe najprv fungovala ako dobrovoľníčka, potom som viedla regionálne centrum Zvolen. Posledné dva školské roky je mi veľkou ctou byť jeho koordinátorkou.

V súčasnosti je do programu zapojených 291 škôl. Naplnili sa prvotné vízie o ňom?

Vždy je čo posúvať ďalej. Aj program je iný, ako bol pred desiatimi rokmi. Dokonca iný, ako bol minulý rok. Veľa sme dosiahli. Máme školy, ktoré sú v programe zapojené celých desať rokov a je to v nich cítiť. Pre

nás je najdôležitejší individuálny prístup ku školám. Pretože je rozdiel, či máte málotriedku na lazoch alebo sídliskovú školu s 1 500 žiakmi.

Čo najviac motivuje školy zapájať sa do vášho programu a odkiaľ vychádza?

Zo skúseností vychádza najväčšia motivácia z radov učiteľov. Motivácia je rôzna – od získania medzinárodného certifikátu, cez environmentálne zameranie školy, vlastný záujem, nadšenie. Častým modelom je aj to, že s nápadom zapojiť sa prídu samotní rodičia či žiaci.

Ako prebieha reálne jeden deň v rámci Zelených škôl?

Škola zapojená v programe Zelená škola je ako každá iná škola. Učí sa tam. Často aj zvoní. Skúša sa. Výnimočnou ju robí tzv. „duch Zelených škôl“. Žiaci i učitelia vnímajú vlastnú zodpovednosť za vplyvy na životné prostredie.

Do programu sa zapájajú ma-

terské i základné školy, ale aj starší žiaci. Vidieť tam rozdiely?

Každý vek má svoje špecifiká. Pri materských školách sa snažíme hlavne o budovanie vzťahu k prírode a prostrediu. S pribúdajúcim vekom ide hlavne o uvedenie si vlastnej zodpovednosti za to, čo sa okolo nás deje. Tinejdžeri majú svoju vlastnú hlavu. A to je úžasné. Vidia veci a zmeny, ktoré by chceli. My sa ich snažíme učiť, ako len nefľať, ale niečo skutočne zmeniť.

Čo zaujímavé chystáte do budúcnosti?

Tento rok chystáme pre učiteľov ročný intenzívny kurz so zameraním na sebarozvoj. Máme nový projekt priamo naviazaný na program Zelená škola so zameraním na etiku, ekologickú a ekonomickú rovinu potravín. Chystáme kurzy rovesníckeho vzdelávania pre žiakov, nové metodické materiály a veľa iného.

Ak si niekto povie – chceme sa zapojiť do programu Zelená

škola, ako to urobiť? Máte na to recept?

Za mňa osobne ten recept znie asi tak, že je dôležité, aby so vstupom do programu súhlasila celá škola. Učteli. Vedenie. Pedagogický personál. Rodičia. Žiaci. Pokiaľ naozaj chcete byť zelenou školou, premyslite si to poriadne. Program nie je jednoduchý. Nejde o byrokráciu, ale o zmenu myslenia na škole. A tá je často náročnejšia ako byrokratické lajstre iných projektov.

Skúsme sa virtuálne pozrieť do křišťálovej gule: Ako by mohla vyzerat Zelená škola povedzme o ďalších desať rokov?

Najviac by ma asi potešilo, keby sme ako program nemuseli fungovať. Často sa ma pýtajú školy, čo sa stane, ak budú robiť všetko dokonale a všetko bude fungovať. A ja im vždy hovorím, že to bude super a my pôjdeme na dovolenku. Nápadov máme ešte tak na sto rokov, takže máme čo robiť.

Program Zelená škola existuje na Slovensku od roku 2004. V školskom roku 2014/2015 bolo do neho zapojených 291 škôl a za desať rokov sa ho zúčastnilo celkovo 428 škôl.

Školy si na základe svojich potrieb vyberajú prioritnú tému, ktorej sa budú do hĺbky venovať počas dvojročného obdobia. Základnými oblasťami sú voda, odpad, energia, zelené obstarávanie, doprava a ovzdušie a zeleň a ochrana prírody. Realizácia na konkrétnej škole je tak v každom období zameraná iným smerom, práce na programe sa neopakuje a činnosť je rozmanitá a pestrá. Je však dôležité, aby sa environmentálne aktivity nerobili jednorazovo a ne-
premyslene. V programe Zelená škola sa aktivity nerobia pre aktivitu, to znamená, že školy nerobia jednotlivé činnosti len preto, že chcú byť zelené, ale preto, že to má naozaj reálny dopad.

Realizácia programu podporuje na školách priestor na rozvoj tvorivého a kritického myslenia.

Na zapojených školách dochádza k zlepšeniu medzilidských vzťahov a atmosféry prostredníctvom spolupráce na spoločných cieľoch. Veď kde inde, ako pri spoločnom vysádzaní stromčekov alebo pri príprave súťaže v recyklácii majú žiaci, učitelia a rodičia lepšiu možnosť porozprávať sa mimo múrov školy a zároveň zažiť radosť z tvorivej práce?

Živica školy podporuje množstvom inšpiratívnych a zážitkových workshopov, materiálov a informačným servisom. Praktickú podporu pre školy zameňajú profesionálni osobní konzultanti a výmena skúseností s inými školami. Spoločne tak tvorí sieť ľudí, ktorá inšpiruje na zmenu.

www.zelenaskola.sk
www.zivica.sk

V ZSE oceňujeme nápady študentov

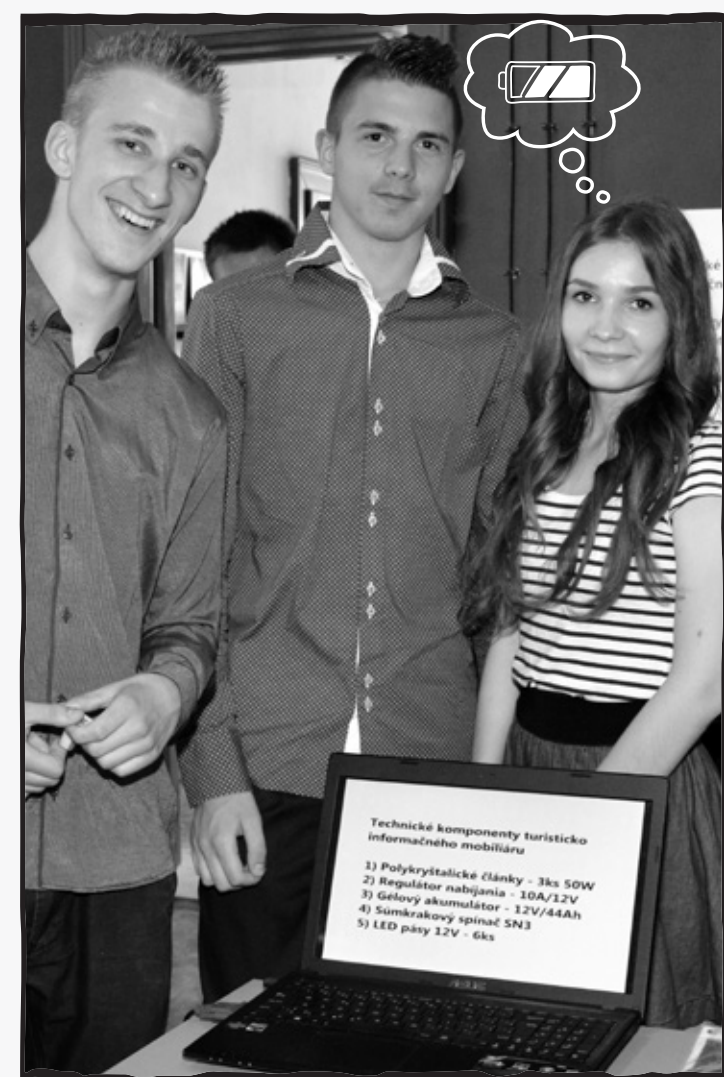
Eko-krmidlo, Eko-komín, Robotická ruka alebo Autíčko na magnetický pohon. To sú len niektoré z 21 unikátnych exponátov, ktoré mohli študenti stredných elektrotechnických škôl vystavovať v rámci vyhodnotenia súťaží Najlepší nápad, 4E.ON a Hľadá sa energia.

Tieto súťaže už niekoľko rokov organizujeme s cieľom podporiť školy so špecifickým zameraním a vzbudiť u študentov záujem o ich ďalšie pôsobenie v oblasti energetiky.

Súťaž Hľadá sa energia je určená pre druhý stupeň základných škôl a podnecuje deti v získavaní vedomostí v oblasti energetiky, ekológie a životného prostredia. V rámci súťaží 4E.ON a Najlepší nápad, ktoré sú určené pre stredné školy, môžu študenti získať finančný príspevok na výrobu edukačnej

pomôcky pre školu alebo na rozbehnutie ekobiznisnápadu. V našej spoločnosti dlhodobu spolupracujeme so študentskou obcou. Či už je to formou edukačného projektu Energia zblízka určeného pre žiakov základných škôl, otvorenia

možnosti absolvovania odbornej praxe pre stredoškôľakov až po štipendijný program pre študentov vysokých škôl s perspektívnou nástupu na konkrétnu pracovnú pozíciu.

ZSE rozsvietila noci aj dni na Pohode

V júli sa na trenčianskom letisku konal už 19. ročník hudobného festivalu Pohoda. Medzi tradičných partnerov podujatia patrí aj spoločnosť ZSE. Tak ako v minulosti, aj tento rok boli vo festivalovom areáli nainštalované solárne lampy. Vďaka veľkým solárnym panelom sa energia zo slnka v priebehu dňa ukladala do akumulátora a po zotmení LED lampy osvetľovali runway a všetky dôležité plochy. ZSE touto spoluprácou potvrdzuje svoj zodpovedný prístup k životnému prostrediu a aktívnemu využívaniu obnoviteľných zdrojov energie.

Pri inštalácii osvetlenia lampami na Pohode však neostalo len pri holých stĺpoch. Spoločnosť ZSE na lampy aplikovala kreatívny branding tak, aby dohromady 19 lúčov perfektne zapadlo do festivalového prostredia. Stĺpy osvetlenia boli tematicky zladené s festivalom prostredníctvom tlačenej po-

lepov. Celý branding sa niesol v duchu myšlienky „milujeme hudbu každým voltom“, čo bol zároveň aj spoločný headlín na všetkých lampách. Väčšia časť motívov bola venovaná hudobným štýlom. Polep každých z devätnástich lúčov bol unikátny a vďaka tomu mohli byť využité aj ako meeting po-

inty. Návštevníci festivalu si tak dohadovali stretnutie napríklad pri hip-hopovej lampe s graffiti, pri blackmetalovej s netopiermi alebo lovesongovej so srdiečkami. Ostatné lampy niesli motív napr. beletrie alebo cirkusu. Keďže ZSE sa pri svojej činnosti stretáva aj s problematikou ochrany vtá-

tva, slovenským dravcom boli venované dve lampy s názvom Bird Point. Jedna z lúčov osvetlenia v noci slúžila aj cez deň - ako slnečné hodiny. Jej tieň v polkruhu na zemi informoval o programe, ktorý aktuálne prebiehal na jednotlivých pódioch.

